

Anna PIERZCHAŁA

<https://orcid.org/0000-0001-9529-5398>

e-mail: a.pierzchala@ujd.edu.pl

Afiliacja: Wydział Pedagogiczny, Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. J. Długosza
w Częstochowie

Uniwersytet Małego Profesora, czyli analiza transakcyjna w przedszkolu i szkole podstawowej

Jak cytować [how to cite]: Pierzchała, A. (2018). Uniwersytet Małego Profesora, czyli analiza transakcyjna w przedszkolu i szkole podstawowej. *Edukacyjna Analiza Transakcyjna*, 7, 277–278.

W 2018 roku Zespół Badawczy Edukacyjnej Analizy Transakcyjnej (ZBEAT) objął patronatem merytorycznym projekt *Uniwersytet Małego Profesora*. Jego autorką jest członkini ZBEAT dr Anna Pierzchała, która wraz z początkiem roku szkolnego 2018/2019 rozpoczęła współpracę z Prywatną Szkołą Podstawową nr 5 „Twoja Przyszłość” w Sosnowcu oraz Prywatnym Przedszkolem „Skrzaty z Przyszłością” w Sosnowcu. Celem współpracy jest wdrożenie programu rozwijającego kompetencje społeczne dzieci w oparciu o założenia analizy transakcyjnej. Odbiorcami projektu są wychowankowie wszystkich grup przedszkolnych oraz uczniowie pierwszych klas szkoły podstawowej. Autorka programu wyszła z transakcyjnego założenia, że wiek przedszkolny i wczesnoszkolny ma fundamentalne znaczenie dla funkcjonowania człowieka w dorosłości. Stosując odpowiednie techniki pracy z dzieckiem, jesteśmy w stanie ćwiczyć jego umiejętności autoanalityczne w zakresie samoświadomości i umiejętności refleksji nad własnym czuciem, myśleniem i działaniem (odpowiednim do możliwości rozwojowych dziecka). Dzieciństwo jest także okresem w życiu, kiedy kształtują się umiejętności myślenia i działania kreatywnego, opartego o dziecięcą intuicję zlokalizowaną w Małym Profesorze. Jest to najlepszy moment na kształtowanie postawy twórczej w takich obszarach, jak myślenie dywergencyjne (nieszablonowe, przyjmujące wiele różnych punktów widzenia), tolerancja dla wieloznaczności, wyobraźnia twórcza, wyrażanie siebie na forum publicznym, odporność na krytykę i niezależność w myśleniu i działaniu. Założenia programu

opierają się na idei, iż niezwykle istotnym elementem w rozwoju młodego człowieka jest utrzymanie wczesnodziecięcego potencjału Dziecka Wolnego, który wiąże się z umiejętnością nieskrępowanej reakcji emocjonalnej i zabawy, oczywiście, wraz z umiejętnością dopasowania swojego zachowania do okoliczności (w kontakcie z Dorosłym). Oznacza to, że realizacji założeń programu zawsze towarzyszyć musi atmosfera dobrej zabawy, wzajemnego zaufania i poszukiwania zgodnego z kierunkiem wyznaczonym przez aktualne potrzeby odbiorców.

Wśród celów szczegółowych programu wymienić można: ćwiczenie umiejętności rozpoznawania własnych emocji i uczuć, budowanie adekwatnego obrazu siebie, rozwój krytycznego myślenia, rozwój samodzielności i samostanowienia, ćwiczenie umiejętności komunikacyjnych, rozwijanie kreatywności i radzenia sobie z sytuacjami trudnymi, kształtowanie postawy otwartości i tolerancyjności.

Dr Anna Pierzchała, opracowując założenia teoretyczne programu, odwołała się do kluczowych założeń analizy transakcyjnej w zakresie kształtowania się struktury osobowości, zapisów skryptowych w okresie dzieciństwa i komunikacji. Wykorzystała koncepcję płynności funkcjonalnej S. Temple oraz koncepcję pasywności J.L. Schiff i jej współpracowników, szczególnie w zakresie przeciwdziałania nadadaptacji. Założenia programu w tym obszarze odwołują się do wyników badań autorki, zaprezentowanych we wspomnianych już na łamach naszego czasopisma monografiach *Pasywność w szkole. Diagnoza zjawiska z punktu widzenia analizy transakcyjnej* (2013) oraz *Twórczy nauczyciele, pomysłowi uczniowie. Osobowościowe korelaty kreatywności nauczycieli w perspektywie analizy transakcyjnej* (2016; współautorstwo z D. Gębuś).

Zajęcia we wszystkich grupach realizowane są raz w tygodniu przez okres całego roku szkolnego. Oznacza to, że analiza transakcyjna pierwszy raz w Polsce została oficjalnie wprowadzona w plan zajęć edukacyjnych w szkole i przedszkolu.

Więcej na temat *Uniwersytetu Małego Profesora* oraz realizowanych w jego ramach zajęć można dowiedzieć się na stronie projektu: <https://eat.ujd.edu.pl/ump>. Patronat nad projektem sprawuje Wydział Pedagogiczny Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego w Częstochowie.